

Українське кіно. Яким воно має бути?

Георгій Якутович

народний художник України, лауреат Державної премії ім.Т.Г.Шевченка, академік АМ України.

Поки що з продуктів духовного харчування нам немає чого запропонувати.

Я давно переконаний, що порядком для українського кіно можуть стати фільми, пов'язані з українською історією. Але не такі, як досі, де козаки в кавалерійських сідлах, ніде й не видно, щоб десь там була згорнута свита чи ще якийсь обладунок. А це ж похід, всі свої речі козаки клали поряд з собою. Такі деталі важливі, вони створюють відчуття достовірності. Можна також побудувати естетику на тому, як пахнуть квіти, намальовані на картинах Катерини Білокур. І для цього небагато треба — розвести навесні городик...

Якщо ми не навчимо молодь любити власну історію, культуру, то мало шансів розраховувати на якусь міцність у суспільстві. А навчити молодь можна тільки через пригодницький момент. І я точно знаю, якщо будуть однакові за якістю фільми — українські і французькі, глядач піде на українські. Бо це своє. Це так само, як продукти харчування, — спочатку всі хапаються за імпордне, а потім повертаються до свого, бо воно і корисніше, і приємніше. Але поки що з продуктів духовного харчування, які володіють особливою силою впливу, нам немає чого запропонувати. Українські фільми мусить робити українська інтелігенція. І в цих фільмах, повторюю, повинен бути елемент захоплюючий. Потрібна молодіжна красива організація, яка б поставила за мету молодій людині розвивати себе фізично і духовно, як козаки, щоб її учасники вчилися на конях їздити тощо. І, головне, щоб був натхненник. З іншого

боку, має бути група сценаристів: нехай невеликі за обсягом, але кожного дня по сценарію, щоб це накопичувалось. І все це мусить поєднатися врешті-решт у фільмах. Зверну увагу бодай на один момент історії, на те, чого в нас в кіно не було ніколи — історія України часів Литви. Це ж справді держава була з державною мовою. Взяти Костянтина Острозького, князя з Волині, який мав володіння на федеративних основах, свою армію, хоч і підпорядковувався польському королеві. І скільки там можна виявити цікавих для кіно моментів! У того ж Острозького виховувалися брати Наливайки. Северин — розбишака, а Дмитро — інтелектуал. Так-так, Северина Наливайка можна потрактувати як розбишаку, знову-таки, подати за аналогією з Фанфаном-Тюльпаном. Тут теж герой такого типу. Разом з Острозьким він пішов забирати молдавські маєтки. Острозькому це виявилось не під силу - і він повернувся, а той пішов далі гуляти по маєтках, а потім залишив молдавські й перейшов на польські. Тобто тут є пластичний матеріал, з якого можна робити що завгодно. Навіть у того ж Сенкевича найкращий герой — Богун, хоч письменник і намагається показати козаків кровожерними, але Богун був живий, на відміну від Щетуцького, який більше нагадує тінь.

Докласти зусилля до розвитку українського кіно повинні молоді кінематографісти. Вони мають взірці в українському кіно, але їм треба робити наступні кроки.

Лесь Воронин

головний редактор журналу «Соняшник»

Москва копіює американське, а ми вже робимо копію копій.

Те, що на мене справило особливе враження, це «Фанні і Александр» Інгмара Бергмана. Коли разом з сином впа-ла в дитинство, захоплювалась пригодницькими американськими фільмами. Наприклад, «Золота дитина» з головним героєм Едді Мерфі. Це було цікаво, поки не переситились. Пригадую багато фільмів, які наслідували «Політ над гніздом зозулі» Мілоша Формана, але жоден не піднявся до цього рівня. Вже втомилась від панамериканської ідеї — вони своїми фільмами нав'язують свій спосіб життя. Але навіть на рівні кічу роблять це професійно. Втім, незважаючи на це, стає противно. На цьому тлі абсолютне захоплення викликала трилогія Кшиштофа Кешльовського «Три кольори». Це тонка, ручна робота, яку неможливо повторити, розтиражувати. Переходячи до мого улюбленого польського кіно, скажу, що поляки обрали правильний шлях: «увійшовши в капіталізм», почали робити масове кіно — бойовики, трилери, може, не з такими ефектами, як американці, але з прекрасними акторами. «Розкручували» своїх зірок — Лінду, Пазуру.

Відродивши інтерес до масових жанрів, вони спромоглися зняти такий колос, як «Вогнем і мечем». Ми, українці, моделюємо своє кіно за зразками російського. Москва копіює американське, а ми вже робимо копію копій. Чому б не подумати про спорідненість з поляками, які вміють поважати свою культуру. Поляки ніколи не переходять тієї межі, коли самоіронія перетворюється на знущення над власною культурою. У нас, на жаль, це практикується. Коли людина показує, наскільки ми вторинні. Хочу згадати слова Богдана Ступки, який, представляючи фільм «Вогнем і мечем», сказав, що найбільша його мрія, щоб Україна зробила фільм про українсько-польську історію і щоб прем'єра того фільму відбулась у Варшаві.

Це буде можливим тоді, коли Україна змінить імідж «юного орла» передпенсійного віку. На жаль, посередність має велику пробивну силу, знаходить підтримку. Дай нам, Боже, щоб у нашій країні змогли реалізуватися люди культурні, талановиті, інтелігентні, щоб їх підтримали такі ж меценати.

Редакція звернулася до науковців та діячів культури з двома питаннями:

1 Які ваші уподобання в кіно?

2 Яким би ви хотіли бачити кіно українське?